

Dorota Krzemińska

Od Redakcji

Niepełnosprawność nr 16, 7-9

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od Redakcji

Editor's Note

Niniejszy, szesnasty już numer czasopisma *Niepełnosprawność*, skoncentrowany został wokół problematyki, w której centrum usytuowana jest postać pedagoga – nauczyciela – terapeuty oraz rozmaitych lokalizacji i związanych z nimi profesjonalnych praktyk, w jakich realizuje on swoją rolę zawodową, zorientowaną na pracę z podmiotami o zróżnicowanych potrzebach, wynikających z doświadczania niepełnosprawności czy innych sytuacji problemowych, które domagają się wieloaspektowego rozpoznania i zaprojektowania właściwego wsparcia.

Problematyka związana z osobą pedagoga – nauczyciela – terapeuty jawi się obszarem nigdy nieulegającym dezaktualizacji, stale zaś – w odwołaniu do obecnego kontekstu historycznego, społeczno-kulturowego czy trendów teoretyczno-metodologicznych, dominujących w polu badań naukowych, jak i w sferze codziennych profesjonalnych praktyk, dopomina się zainteresowania oraz żywej, interdyscyplinarnej dysputy. Taką, jak sądzimy, staje się wielość poglądów prezentowanych w bieżącym numerze *Niepełnosprawności*.

Ową dysputę rozpoczynają dwa teksty, mające naturę teoretycznych rozważań, które stwarzają niejako pewną ramę myślową, swoistą kanwę dla zagadnień podejmowanych w kolejnych artykułach. Pierwszy z nich to tekst R. Wojciechowskiego i S. Opozdy-Suder, w którym autorzy podejmują rozważania nad osobowymi i społecznymi konsekwencjami niepełnosprawności, eksponując przemiany jakie dokonują się w perspektywach oglądalności i definiowania tak zjawiska niepełnosprawności, jak i percepcji osoby z niepełnosprawnością. Drugi z wymienionych artykułów, autorstwa R. Abramciowa i A. Lewickiej-Zelent, to głos przekonujący o wartości fenomenologicznego poznania w psychologii i pedagogice, które dla psychologów, pedagogów i terapeutów jawi się jako użyteczne, poszerzając zarówno optykę widzenia człowieka, jak również modeluje wszelkie z nim relacje w przestrzeni międzyludzkiej, z zaakcentowaniem działań, które wiążą się ze sferą profesjonalnych praktyk poznawczo-diagnostycznych oraz w polu codziennych zadań realizowanych przez specjalistów.

Wątek związany z obszarem oddziaływań diagnostycznych i pomocowych, w jakie zaangażowane są podmioty wypełniające role zawodowe nauczyciela, pedagoga (specjalnego), terapeuty – praktykujący w różnych instytucjach i środowiskach, podejmuje w swoich artykułach K. Tersa, D. Grzybowska. Uwaga autorek koncentruje się wokół problemów związanych z kompetencjami diagnostycznymi i procesem diagnozowania osób z niepełnosprawnością (intelektualną), które to procesy realizowane przez powołanych do tego specjalistów, jawią się – w świetle badań i konkluzji D. Grzybowskiej – jako pole szczególnych napięć, powodowanych specyficznym zachwianiem równowagi między uczestnikami kontaktu diagnostycznego (diagnosta – osoba z niepełnosprawnością). K. Tersa zaś snuje namysł nad kompetencjami diagnostycznymi nauczycieli, którzy stają wobec oczekiwań i wyzwań, bezpośrednio wynikających z formalnych wymagań stawianych szkole, czyniąc z niej miejsce diagnozy. Autorka stawia ważne pytania o realne możliwości wywiązywania się nauczycieli z zadań „dociekliwego obserwatora rzeczywistości”, zważywszy zwłaszcza na niedoskonałość oferowanego im w tym zakresie wsparcia.

O niedoskonałości wspierania nauczycieli realizujących swoje zawodowe zadania, splecione z zaspokajaniem specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów, rozprawiają także w swoich tekstach K. Bidziński i A. Ozga. Pierwszy z wymienionych autorów, odwołując się do zrealizowanych badań empirycznych, wyprowadza interesujące konkluzje dotyczące doświadczanych przez nauczycieli sytuacji trudnych, których subiektywne postrzeganie pozostaje w ścisłej korelacji z uzyskiwanym przez nich wsparciem zawodowym. A. Ozga, referując wyniki przeprowadzonych eksploracji badawczych, wypowiada się głosem badanej grupy nauczycieli wyraźnie wskazując, iż potrzebują oni i oczekują profesjonalnego wsparcia, którego dostępność nie jest oczywistością i pozostaje w bezpośredniej zależności z lokalizacją szkół, w których zatrudnieni są nauczyciele.

Udziałem pedagogów, nauczycieli, terapeutów nieustannie stają się doświadczenia niełatwe, sytuujące tę grupę zawodową w sytuacjach niejednoznacznych, wymagających konfrontacji z niezwykle trudnymi do rozstrzygnięcia dylematami, zwłaszcza wówczas, gdy realizacja roli zawodowej pozostaje obciążona dotkliwie doznawanym stresem i obciążeniem psychicznym i/lub też stawia – zwłaszcza przedstawiciele zawodów pomocowych – wobec zawiłych i niedających się bez trudu rozwikłać sytuacji problemowych. Zasygnalizowane tu kwestie stały się przedmiotem tekstów E. Karabanowicz, E. Czerki-Fortuny i I. Fornalik. Ostatnia z wymienionych autorek podejmuje szczególnego rodzaju rozważania, ogniskując zainteresowanie na osobie edukatora seksualnego, który pracuje z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Pedagog specjalny usytuowany w takiej roli, przejmując zadania, których realizacja w nadzwyczajny sposób sytuuje go „między niepewnością a poczuciem powinności”. O tym, jak odnoszą się

nauczyciele do edukacji seksualnej swoich uczniów, dowiemy się ponadto z artykułu autorstwa M. Buchnat i K. Waszyńskiej, które przybliżają poglądy wybranej grupy pedagogów, odwołując się do badań własnych.

Niepełnosprawność intelektualna, dorosłość i terapeuci to kategorie, które przykuwają uwagę D. Krzemińskiej, A. Woynarowskiej i J. Rzeźnickiej-Krupy. Teksty wymienionych autorek poświęcone są terapeutom, którzy kreują swoistą relację z dorosłym niepełnosprawnym intelektualnie podopiecznym, realizując zadania wsparcia tej grupy społecznej. D. Krzemińska zarysowuje style bycia/działania terapeutów, zachęcając zarazem do dyskusji o placówkach wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, natomiast A. Woynarowska i J. Rzeźnicka-Krupa – odwołując się do przeprowadzonych badań – zmierzają do wyłonienia znaczeń, jakie terapeuci nadają wsparciu w dorosłości osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz własnej roli zawodowej.

Ciało uwikłane w niepełnosprawność oraz ciało dotknięte chorobą nowotworową to problematyka kolejnych dwóch tekstów autorstwa J.I. Belzyt i I. Lindyberg. Umieszczenie obydwu artykułów w tym numerze Niepełnosprawności uzasadnia fakt, iż cielesność spleciona z nabytą niepełnosprawnością czy chorobą, staje się jedynie płaszczyzną do rozważań eksponujących zarazem postać terapeuty oraz realizowane przez niego działania. J.I. Belzyt przygląda się ciału „poddanemu” doświadczeniu utraty dotychczasowego wyglądu, czego konsekwencją najczęściej staje się doznanie odrzucenia i naznaczenia, akcentuje jednocześnie doniosłość oddziaływań podejmowanych przez terapeutę i zorientowanych na pracę z ciałem. I. Lindyberg, usytuowana w pozycji terapeuty i badacza zarazem, opowiada o doświadczaniu choroby nowotworowej przez mężczyznę z głębszą niepełnosprawnością intelektualną, odsłaniając ten trudny dla badanego fragment biografii z jego własnej narracji.

Oddając do rąk Czytelników bieżący tom Niepełnosprawności, wraz z autorami, których teksty zostały w nim opublikowane, zapraszamy do lektury artykułów, zachęcając zarazem do dalszej dyskusji, także na łamach naszego czasopisma.

Dorota Krzemińska
Redaktor tomu